

Helena Tiihonen
Kaisankankaantie 165
98400 Isokylä
puh 0400 345104
taavatii@gmail.com

Liite 1.

MUISTUTUS AVI:LLE YARAN SOKLIN KAIVOSLUPAHAKEMUKSESTA

**Asia: Soklin kaivoksen ympäristö- ja vesitalouslupahakemus / Yara Suomi Oy
Diaarinumero PSAVI/82/04.08/2013**

Vaadin asianomistajana ja asianosaisen valtuuttamana, **että Yaran lupahakemus hylätään kaikilta osin, myös töidenaloituslupahakemuksen osalta.**

Töidenaloituslupaa ovat esimerkiksi voimayhtiöt lähinnä käyttäneet luomaan "poltetun maan taktiikan" mukaiset olot - eli hanke voidaan sallia, kun mitään korvaamatonta ei ole enää jäljellä...

Asianosaisuuden määrittely askarruttaa.

PERUSTELUT:

A. Maankäyttö- ja rakennuslaki, 28 §

Hanke on maankäyttö- ja rakennuslain (5.2.1999/132) 28 §:n vastainen:

1. Maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne sekä
2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys

Soklin kaivos estäisi suuren alueen muun maankäytön ja mahdollisuuden muiden elinkeinojen harjoittamiseen.

Soklin kaivoshanke uhkaa alueen porotaloutta. Laidunmenetysten ja rata- sekä voimalinjojen, massiivisen maantieliikenteen ja itse kaivosalueen myötä porojen luonnollinen laidunkierto häiriintyisi. Louhittavat radioaktiiviset aineet saastuttaisivat porojen laitumia ja siis ravinnon ja sitä tietä poronlihan – ja ihmisen.

Alueella on potentiaalia olla niin varsinaisten matkailijoiden kuin myös kalastajien, retkeilijöiden, marjojen ja muidenkin luonnontuotteiden kerääjien kohteena. Näiden toimintojen ympärille voidaan kehittää kestävää elinkeinotoimintaa.

Ihmetyttää, miten lama-aikana liikenee satoja miljoonia euroja ulkomaalaisen yhtiön noin 20 vuoden ajaksi lupaaman (uraani) kaivoshankkeen infrastruktuurin - kuten maantiekuljetuksia varten tarvittavien teiden parantamiseen, myös rauta- ym. tiet, voimalinjat, asumukset väliaikaisille työntekijöille jne. Tämä hyödyttäisi lähinnä vain kaivosta, kestävää elinkeinotoimintaa se haittaisi.

Savukoskella poroelinkeino liitännäisineen on tärkeä elinkeino, joka on alueelle luontaista ja kestävä. Myös siihen elinkeinon liittyy muuta työllistämistä, joka johdonmukaisesti unohdetaan suuruudenhulluissa suunnitelmissa. Kaivoshanke on estänyt ja estää edelleen alueen omista vahvuuksista lähtevän kehittämisen. Siksi lupaa ei saa myöntää!

Laissa myös vaaditaan, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaivoksen vaikutus alueen luontoon olisi lopullinen.

Pääosa alueen vesistöistä tuhottaisiin kaivostoiminnalla, jopa jokien uomia ollaan muuttamassa ja yhdistämässä vesistöjä vedenjakajan molemmin puolin. Kahden jokivesistön vedenlaatu huononi ratkaisevasti. Säteilyn aiheuttamat tuhot estäisivät alueen käytön kauas tulevaisuuteen kaivoksen lopettamisen jälkeen.

Jokivarressa on pysyvää asutusta ja myös lomarakennuksia. Ko. asianosaisten elämä häiriintyisi ratkaisevasti: puhtaan joen ja erämaisen luonnon tilalle tulisi kaikkea muuta kuin luonnollinen joki, jonka vedessä ei olisi enää tunturipurojen raikkautta - ja yleisenä pelkona olisi säteily. 300 jättimälmirekkaa päivässä vyöryisi viereisellä tiellä. Kaikki rauha olisi kadonnut. Yhtenä vaikutuksena omaisuuden rahallinen arvo romahtaisi.

Kaikki se, mitä varten ihmiset ovat erämaisissa oloissa viihtyneet, katoaisi. Napapiirin Kongo-avolouhospolitiikka jatkuisi: Rikkaudet ulkomaille, jälkeen jäisi tuhottu maa ja laajalle ulottuvat haitat. Tätäkö varten isämme taistelivat sodissa?

Soklin alueen kasvillisuus kärsisi. Alueella on runsaasti uhanalaisten ja muutoin huomioitavien putkilokasvi-, sammal-, jäkälä-, kääväkäs- ja muiden sienilajien esiintymiä. Kasvilajien kohdalla suojelu tarkoittaa, että lajien esiintymäpaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Viitataan Esteri Ohenojan aikaisemmin prosessin kuluessa jättämään muistutukseen. Se tulee hankkia tärkeänä asiakirjana AVI:in.

Kaivos vaikuttaisi oleellisesti alueen läpi kulkevien jokialueiden virtaamiin ja sitä kautta koko vesistösystemien ekologiaan. Erityisesti se tuhoaisi kotitarve- ja virkistyskalastuksen alueella ja vaikuttaisi pysyvästi erityisesti lohensukuisten kalojen kantoihin.

Soklin malmiossa on radioaktiivisia aineita kuten uraania, toriumia ja radiumia. Näitä on myös fosforimalmissa, mutta erityisesti apatiittikerroksen alla olevissa ns. niobimalmeissa.

Kaivoksen avaaminen aiheuttaisi uraanikaivoksen ympäristö-, vesistö- ja terveysriskit.

3. Ympäristön ja talouden kannalta kestävä liikenteen ja teknisen huollon järjestely

Edes Soklin rautatie ei olisi ympäristön ja luontaiselinkeinojen kannalta kestävä järjestely. Se hyödyttäisi vain kaivosyhtiötä. Uraanin kuljetuksia säätelevät monet lait. Suomen valtio on nyttemmin aikonut antaa verorahoistamme - vaiko ulkomailta otettavista (aiemman 100 miljardin euron velan päälle) lainarahoista 140 miljoonaa euroa norjalaiselle kaivosyhtiölle. Että se saisi kuljettaa 300 rekkakuormaa metallien (myös uraanin ym) raaka-ainetta päivässä pilaten tien - ja tien varren ihmisten ikaikaisen kulttuurin ja rauhan. **Ko. liikenteen aiheuttama liikennevaara niin ihmisille kuin eläimillekin, melu, jatkuva tärinä ja pakokaasusaastuttaminen eivät edusta yleistä etua.**

Niin rautatie kuin äärimmäisen kuormittunut tiestö estäisivät merkittävästi porojen liikkumista. **Alueen paras valtti = rauha olisi mennyttä.**

4. Vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö

Soklin kaivoshanke estäisi alueen maa- ja vesiainesvarojen kestävästä käytöstä. Maa möyrittäisiin ja aines muokattaisiin ja vietäisiin osin pois, lisäksi pinnalle nostettaisiin radioaktiivisia aineita. Kemijoen vesistöön ja sitä tietä Ruotsiin sekä Nuorttin vesistöön ja sitä tietä Venäjälle kulkeutuisivat fosfori- ja uraanisaasteet.

Ko. maita on kuultava kaivoslupa-asiassa!

Vesistöjärjestelyt eli mm. uomien muutokset olisivat todella mittavia. Kaivoksen käyttöveden tarve olisi valtava. Puhtaasta vedestä alkaa jo nyt olla puute.

5. Maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Savukosken alue tunnetaan joulupukinmaana ja se on ennen kaikkea poronhoito- ja luontais-tuotealuetta. Etenkin Korvatunturin mutta myös Nuorttin alueen mahdollisuudet ovat pääosin vielä hyödyntämättä. Soklin kaivoshankkeen infrastruktuurin rakentamiseen tarkoitettujen rahojen suuntaamisella maakunnan etujen mukaisesti saadaan moninkertainen määrä pysyviä työpaikkoja. Oikein toteutettuna vähäisin ympäristövahingoin. Ks. edellä.

Soklin kaivos estäisi suuren alueen muun maankäytön ja muiden elinkeinojen harjoittamisen. Soklin kaivoshanke sijoittuisi alueelle, joka on elintärkeä luonnonlaitumiin perustuvalla kannattavalla poronhoidolla. Kaivoksen toteutuessa vaikutusalueen paliskunnat menettäisivät pysyvästi suoraan ja välillisesti laidunalueita, joille ei korvaavaa vaihtoehtoa ole olemassa. Maan ja veden valmistus on lopetettu...

Petteri Punakuonon ja Joulupukin imagohaitta: **Vaikutus niin poroon liittyvien elintarvikkeiden kuin matkailuliitännäisten kannalta negatiivinen.**

6. Maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen sekä

7. Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Soklin kaivospiirin alueella ja lähiympäristössä on useita maakuntakaavassa, vanhassa yleiskaavassa ja Itä-Lapin kiinteät muinaisjäännökset (Lapin liitto 2003) -teoksessa todettuja muinaisjäännöksiä. Kaikki alueen muinaisjäännökset kuuluvat luokkaan II.

Vouhtujoki-, Sotataival- Sotajokialueella, samoin näiden alueella sijaitsevilla Kemijoen lähteillä on merkittävä luonnon- ja kulttuurihistoriallinen arvonsa. Lupahakemuksessa todetaan "sivumennen" 28 lähteen tuhoutuvan. **Luonnontilainen lähde on itseisarvoisesti rauhoitettu Suomen lakien perusteella! Se tarkoittaa ehdotonta pilaamiskieltoa.**

Erämainen luonto, rakentamaton suurjoki ylinen Kemijoki Pelkosenniemen yläpuolelta aina latvoilleen saakka ovat nykymaailmassa ainutlaatuisia.

Yhtään luonnonsuojelulla suojeltua aluetta ei ole varaa pilata, vrt. yllisen Kemijoen Natura-alueet esimerkiksi Keminsaaret. Veden saastuminen tuhoaisi niidenkin luontoarvot. Jo tähänastinen maan muokkaaminen eli metsäauraukset ja ojitukset ja näin humuksen ja fosforin ”ylimääräinen” siirtyminen vesistöihin ovat aiheuttaneet rehevöitymistä vesistöissä. Sietokyky on rajallinen.

Eränkävyn- ja porotaloutteen liittyvät rakenteet edustavat osaltaan Savukoskelle ominaista raken-

netun ympäristön historiaa. Näitä kohtaa tuho, jos kaivos saataisiin rakentaa.

Koko Nuortti- ja Kemijokivarren virkistyskäyttö kaikkineen uhanalainen, ks. edellä.

B. Vesilaki:

1. luku

1 § Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on:

- 1) edistää, järjestää ja sovittaa yhteen vesivarojen ja vesiympäristön käyttöä niin, että se on yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä
- 2) ehkäistä ja vähentää vedestä ja vesiympäristön käytöstä aiheutuvia haittoja
- 3) parantaa vesivarojen ja vesiympäristön tilaa.

3. luku

Luvanvaraiset vesitaloushankkeet

4 §

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

Lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos:

- 1) hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua; tai
- 2) hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Soklihanke on malliesimerkki ehdottomien rakentamiskieltojen mukaisesta hankkeesta, joten sille ei voida myöntää lupaa!

C. Poronhoitolaki

Poronhoito on poronhoitoalueella ensisijainen elinkeino. Soklihanke on tämän lain vastainen, ks. edellä.

D. Ydinenergialaki

Asiakirjoista selviää, että alueella on kiistatta radioaktiivisia aineita - joita ei voi välttää, vaikka yrittäisi!. Valtavista säteilymääristä on ollut huhuja jo tutkimusten alkua ajoista lähtien ja asiaa on pidetty tarkoitushakuisesti piilossa.

Hakemuksen mukaan Yara ei aio kaivaa niobimalmeja, vaan aikoo jättää ne hyödyntämättä.

Miten tämä sopii Tukesin lausuntoon Soklin YVA täydennys 30.4.2012: YVA:ssa on esillä mm. niobimalmien hyödyntäminen. Kaivoslainsäädännön mukaan malmit tulisi hyödyntää tuhlaamatta, joten Tukes kannattaa vaihtoehtoja, joissa kaikki malmimineraalit tulisivat mahdollisimman tarkoin hyödynnettyä.

Onko hanke kaivoslainsäädännön vastainen, ellei kaikkea hyödynnetä ?

Viittaaan Marjatta Näätäsen Mielipide AVI:lle **Liite 1**. Se on olennainen osa tätä muistutusta!

Otteita Marjatta Näätäsen mielipide AVI:lle:

Radioaktiiviset aineet: Ainoa Yaran maininta radioaktiivisista aineista on tämä:"niobiummalmeja ei louhita eikä rikasteta".

Soklin malmit ovat sekaantuneina toisiinsa ja koko malmion tilanne selviää seuraavasta:

SÄTEILYTURVAKESKUS STUK radiological status of Sokli 31.5.2010
Loppuraportti Table 15 Sokli compared with other fosfates (Siilinjärvi ja Sokli)

Maa	U-238 Bq/kg	Th-232 Bq/kg	K-40 Bq/kg
Suomi, Siilinjärvi	10	10	110
Suomi, Sokli	100-1000	200-1700	30
Suomi, Sokli (niobimalmi)	1 000	4 000	30

Sokli on Talvivaaran ohella suurin Suomen uraanivarannoista, tämä on ollut tiedossa esim. IAEA:n listoilla jo vuosikymmenet.

Suomesta raportoidut uraanivarat

o OECD-IAEA Red Book

- 1500 tU RAR @ 80-130 USD/kgU: Palmottu ja Pahtavuoma

- Unconventional Resources: Sokli (2500 tU), Talvivaara (3000-9000 tU), Nuottijärvi (1000 tU)

o IAEA:n UDEPO-tietokanta

- Kesänkitunturi (950 tU)

- Nuottijärvi (1000 tU)

- Pahtavuoma-U (500 tU)

- Palmottu (1000 tU)

- Paukkajanvaara (0 tU)

- Sokli (2500 tU)

- Talvivaara (3000 tU)

- Vihanti (710 tU)

Kyse on siis todellisuudessa uraanikaivoksesta - ja sellaisena se pitää käsitellä!

E. Kansanterveyslaki

Massiiviset ”ikuisuusasiat” Vuotos ja Sokli jatkuvasti esillä ja riideltävinä - ja toisaalta Lappiin kestävästi sopivat hankkeet paitsiossa. Korkea työttömyys, ristiriitaiset tiedot, epävarmuus ovat aiheuttaneet stressiä ja ahdistusta ja aiheuttavat edelleen. Jos hanke toteutuisi: poroelinkeinoon menetys liitännäisineen. Elinympäristön ja oman kulttuuriympäristön ja maaseudun rauhan täydellinen menetys olisivat mitä suurin terveysriski maaseudun ihmiselle. Rekkaliikenne tulisi nyky suunnitelman mukaan koskemaan Savukosken ja Pelkosenniemen sekä Kemijärven eri kylien reittejä. Radikaali muuttuminen. Jättimäisen rekkaliikenteen aiheuttama tärinä ja melu, Radioaktiivisuus, vesistö päästöt, rikastuminen elinkiertoon. Hakemus laiminlyö nämäkin yleisen edun kannalta tärkeät terveysvaikutukset.

Vrt: Vesilain ehdoton luvanmyöntämiskielto: Lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos vesitaloushanke **vaarantaa yleistä terveydentilaa** tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

F. Natura- ohjelman toteuttamiskeinoina käytettävät lait

Naturan toteuttamisessa käytettäviä lakeja ovat mm. luonnonsuojelulaki ja vesilaki.

Soklin kaivoshanke on toinen Lapin Liiton ajama ”ikuisuushanke”, toinen taas KHO:n kieltämä Vuotoksen allas. ”Kemahaaran ekoallas” ja Soklin ”puhdasta lannoitetta” tuottava kaivos on molemmat kääritty ekologisiin kääreisiin. Niiden ajaminen on räikeässä ristiriidassa Lapin Liiton ”periaateohjelman”, siis toimintasuunnitelman ylevien periaatteiden kanssa. Molemmat suunnitelmat, niin allas- kuin Sokli-suunnitelmakin ovat useiden lakien vastaisia.

Sokli - ja Vuotoshanke ovat tyyppiesimerkkejä siitä, miten epäisänmaallisuus on vallalla Suomessa: maaperän rikkaudet on tutkittu vuosisadan kuluessa suomalaisten varoilla (geologinen tutkimuslaitos) ja yhä nykyäänkin - silti ulkomaiset yhtiöt tai suomalaiset kepuliyhtiöt saavat pilata ympäristöä massiivisesti tuhoisilla avolouhoksilla. Ko. yhtiöt ovat saaneet vuosisadan aikana kertyneet tutkimustulokset ilmaiseksi. Ko. investointien piti taata Suomelle ”mannaa mahan täydeltä”. Kuitenkin kaivosbuumin aikaan on otettu 100 miljardia euroa ulkomaan velkaa. Paljonko niistä varoista on käytetty ”kaivosinfran” rakentamiseen ulkomaiden hyödyksi? On yliopistotasolla (Suikkanen ym, Lapin yliopisto) tutkittu kaivosten vaikutusta aluetalouteen - eivät kä tulokset näytä alueille mairittelevilta. Massiiviset ja peruuttamattomat luonnontuhot jäävät muistoksi parinkymmenen vuoden luontaiselinkeinoja tuhoavan työmaan jälkeen...

LOPUKSI

Vaadin lakien noudattamista ja lupahakemuksen hylkäämistä monien lakien vastaisena. Kyseessä on mm. vesilain mukaan ehdottomien rakentamiskieltojen mukainen hanke.

Varaan itselleni oikeuden täydentää muistutustani.

Kemijärvellä 27. päivänä toukokuuta 2015

Hannu Kemppainen

plsta HT, valtakirja ohessa

ja

Helena Tiihonen

yleislääketieteen erikoislääkäri

Vuotoksen Voima Oy:n hallituksen puheenjohtaja, nimenkirjoittaja (toimialana mm. vesistöjen suojele Suomessa ja koko maapallolla)

Kiinteistöomistukset ja osaomistukset Kemijoen vaikutuspiirissä: Tuuliketo-palsta Keminsaarilla ja Tiihola I Kemihaaran soiden Natura-alueella myös, Tiihola Pelkosenniemen kirkonkylässä, Metsonpirtti Kemijärven Kaisanlahden rannalla.

Liitteet:

Marjatta Näätäsen mielipide AVI:lle (asianosainen Vuotoksen Voima Oy:n osakkaana ja valistuneena Suomen kansalaisena)

Hannu Kemppaisen valtakirja

Soklin lupahakemuksen tiedoksianto 4 sivua

Hannu Kemppaisen asianosaisuuden osoituksena(742-402-878-1 Martin jakokunta, 742-402-878- 2 Tilojen RN:ot 7:1-3 palstatila